

Zsidó Ferenc

BRUNÓ KEDVES KÖNYVE

- *Markó Béla: Brunó, a kedves véreb*¹ -

A Markó Béla új gyermekkönyvéről írandó recenzióm sorsa már a primer olvasás során eldőlt: amint mondják, a puding próbája az evés, ezért én a nyolc- és tízéves gyermekemmel tettem próbára a *Brunó, a kedves vérebet*, és kiválóan szerepelt. A gyermekek nagyon élvezték, nem is annyira a csupán pár epizódból felépülő történetet, mint inkább a szellemes megszólalást, a játékos nyelvezetet.

Az induló, félreértésen, vagyis félreírason/félreolvasáson alapuló komikus helyzet megadja az alaphangot: „a madár-kutya- és lódoktor bácsitól” sms érkezik, hogy „1 ora mulva hozom a verebet”. A család egészen tanácstalan, miféle verébről lehet szó, aztán nyilván kiderül, hogy „hiányzott az ékezet ebből a történetből”, és megérkezik a „zsemleszínű ebecske”. A névválasztáson nehezen esnek túl, végül, mivel német származású kutyáról van szó, Brunó lesz belőle: „elég gyakran beszélünk vele németül, / különösen nyári éjszakákon, / amikor Anna kinyitja az ablakot, / és rákiált a fáradhatatlanul csaholó Brunóra: / kuss”.

A kutyatartást könyvből tanuló család azt is megállapítja, hogy a túlsokat ugató ebek „beszédhibásak”, ami feltehetően azért alakult ki bennük, mert nem kaptak elég simogatást. Aztán arra is rájönnek, de még ez is móka számukra, hogy az állattartás felelősséggel jár, amely alól kihátrálni nem lehet: „Előre megmondtam, hogy ezzel a kutyatartással / be fogunk menni egy egyirányú utcába”. Az is nyilvánvalóvá válik számukra, hogy a kutyaszeretet – mint mindenfajta szeretet – teljesen irracionális: „fogalmam sincs, miért szeretjük / ezt a koszos, bűdös, folyton megbolhásodó, a kutya-, madár- és lódoktor bácsi elől / a kertvégi bokrokba menekülő dögöt.” Igen, a kutyatartás olykor kellemetlenségekkel jár, főleg ha a szomszédba kerül egy magát kellettő nőstény korcs, amelytől Brunó teljesen megőrül, gazdáik csalódására

1 Noran Libro, Budapest, 2016.

totális izlésficamról téve tanúbizonyságot. Apropos gazdaság: azt is meg kell tanulniuk, hogy újabban talán Brunó a kert és ház igazi gazdája, nem ők, és nem Anna viszi Brunót sétálni, hanem fordítva.

Egy (Brunó által) nem várt költözés is fennakadásokat okoz az életükben, mert ugyan az állatorvos megnyugtatta őket, hogy a kutya az emberhez ragaszkodik, macska a helyhez, Brunón ennek ellenére heveny honvágy tör ki, olyannyira, hogy a család azon morfondírozik: „vagy macska ez a kutya a lelke mélyén, / vagy ezúttal a kutyadoktor bácsi / madár-, esetleg lódoktori minőségben nyilatkozott, / és alaposan becsapott minket.”

A műben elég sok az irodalmi allúzió, *A rabtartók dala* például Petőfi Sándor *A kutyák dala* című versével polemizál humoros köntösben, megállapítván, hogy teljes mértékben érvénytelen Petőfi azon megállapítása, miszerint a kutyák rabsorsban tengődnek, épp ellenkezőleg: „nem mi vagyunk-e rabok, nem nekünk kell-e / még szombaton vagy vasárnap is korán kelni (...) csak azért, mert meg kell etetni téged, / és nem nekünk kell-e állandóan arra figyelni, hogy nincs-e valami bajod, ha sokat ugatsz, / vagy nem vagy-e beteg, ha feltűnően nem ugatsz.”

A záró részben bájos gyermeki okoskodással az a megállapítás is megfogalmazódik, hogy ugyan az Akadémia az állatokra való utalásra az *amely* névmás használatát irányozza elő, de Brunóból *aki* lett, „tulajdonképpen már-már családtag”.

Műfajilag talán verses fabulának nevezhetnénk a kötetet, hiszen a főszereplője egy hannoveri véreb, de nyoma sincs itt hagyományos értelemben vett oktató/nevelő célzatnak, moralizálásnak, egyszerűen csak kapunk egy derűs történetet arról, hogy mennyire átalakul (pozitív értelemben) egy család élete, ha kutyatartásra adja a fejét.

A mondatszöveg olykor szándékoltnan körülményeskedő, dagályos, közbeékelések és apropok tarkítják, mintha Markó fabulája egyben fabulaparódia is lenne.

A történet legtöbb epizódja a kutyatartók perspektívájából van mesélve (de természetesen vannak Brunó-monológok is), így azt is mondhatnánk, a család a főszereplő, az énelbeszélő pedig hol az apa, hol, amolyan gyerekszájasan, Balázs, a (kis)fiú. Az elbeszélői (és szereplői) szövegek váltakoztatása, ennek megfelelően a nyelvi regisz-

terek egymásba csúszása izgalmas olvasmánnyá teszi a művet a narráció szempontjából is.

A folyamatos olvasást csupán az itt-ott felbukkanó, gyermekek számára ismeretlen szavak/nevek akasztják meg olykor (például: arisztokratikus, in-flagranti, esztétikai; Tandori Dezső, Bolyai János), de ez sem zavaró, és minden bizonytalanság nélkül. Arról lehet szó, hogy a gyermeket kis szellemi próbatételre ingerli a szerző. A kisebbeknek ugyebár elmagyarázza e szavak jelentését olvasás közben az apukájuk, a nagyobbak pedig, nos, azok úgyis eleget bővölik okostelefonjukat, azt is tudják, hogy google a barátjuk, elég bepötyögni az ismeretlen szót, és máris kidobja, feltéve, ha ékezethiány miatt nem adódik verebet–vérebet típusú malőr.

Nos, kérem, ilyen egy 21. századi (szabad)verses mese Markó Béla-mánírban: van benne egy gubancos, váratlan meglepetésektől sem mentes történet, némi játékos nevelés, sok humor, kevés (ön)íroniával fűszerezve. Téma tekintetében nem találta fel a spanyolviaszt, nem is ez a lényeg, kutyás történetből sok van már az irodalomban, és lesz is még, Markó Béla a minőségi, szellemes szórakoztatás igényével írta meg a magáét, és ezt a gyermekek honorálják. Lám, még a szüleik is.

A *Brunó, a kedves véreb* szép könyv is, Jánosi Andrea elegáns, színes, mozgalmasság-játékos illusztrációi jól harmonizálnak a szöveggel, még befogadóbarátabbá téve azt.

Megállapíthatjuk, hogy bármilyen műfajhoz, formához nyúl Markó, abban sikerül nagyot alkotnia. Felnőtteknek szóló versei, esszéi mellett folyamatosan jelen van a gyermekirodalomban is, mégpedig olyan alkotásokkal, amelyek ütnek a gyermekek ösztönösen szigorú és a felnőttek tudatosan igényes mércéjét egyaránt (nem véletlenül lett e könyv műfajmeghatározása: „versek gyermekeknek és felnőtteknek”).